



## **Redovisning av uppdrag från strategisk styrgrupp till styrgruppen för Vux 5**

### **Högskoleförberedande ämnen**



## Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Nackdelar med nuvarande auktorisationsmodell för högskoleförberedande ämnen .....	4
Offentlig upphandling som möjlig driftsform .....	4
Klassrumsundervisning i geografisk närhet .....	5
Ekonomi .....	5



## Inledning

Alla kommuner är skyldiga att tillhandahålla kommunal vuxenutbildning (komvux) men kan välja att anordna utbildningen på olika sätt, i egen regi eller via entreprenad. Med entreprenad menas att en eller flera kommuner sluter avtal med någon annan om att den ska utföra uppgifter som huvudmannen, dvs. kommunen, ansvarar för enligt skollagen. Inom komvux får alla uppgifter överlämnas på entreprenad, men huvudmannaskapet för uppgifter som utförs på entreprenad ligger fortfarande kvar på kommunen. Därmed är det alltid kommunen som har det yttersta ansvaret för kvaliteten i verksamheten och för att utbildningen genomförs i enlighet med skolförfattningarna.

Sedan 2018 har samverkanskommunerna Botkyrka, Huddinge, Nykvarn, Salem och Södertälje (Vux 5) haft en auktorisationsmodell där det en gång per år, som extern utbildningsanordnare, gått att ansöka om att få erbjuda utbildning inom kommunal vuxenutbildning i de samverkande kommunerna. Alla utbildningsanordnare (uba) som har uppfyllt kraven har släppts in, vilket har lett till att Vux 5 i dagsläget har 11 uba som erbjuder högskoleförberedande ämnesnivåer inom auktorisationen för Vux 5.

I denna rapport föreslår styrgruppen för Vux 5 (styrgruppen består av rektorerna för komvux i extern regi i Botkyrka, Huddinge och Södertälje samt auktorisationskoordinator) en övergång till offentlig upphandling som driftsform för högskoleförberedande ämnen istället för som nu, auktorisation. Offentlig upphandling är en lagreglerad inköpsprocess som ska se till att offentliga inköp öppnas för konkurrens och att exv. kommunala medel används så effektivt som möjligt. Den offentliga upphandlingen regleras bland annat av lagen om offentlig upphandling (LOU)<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> [https://www.konkurrensverket.se/upphandling/lagar-och-regler/lou-i-korthet/#~:text=Offentlig%20upphandling%20%C3%A4r%20en%20lagreglerad%20ink%C3%B6psprocess%20som,annat%20av%20lagen%20om%20offentlig%20upphandling%20\(LOU\).](https://www.konkurrensverket.se/upphandling/lagar-och-regler/lou-i-korthet/#~:text=Offentlig%20upphandling%20%C3%A4r%20en%20lagreglerad%20ink%C3%B6psprocess%20som,annat%20av%20lagen%20om%20offentlig%20upphandling%20(LOU).)

## Nackdelar med nuvarande auktorisationsmodell för högskoleförberedande ämnen

Vid införandet av auktorisationsmodellen var tanken att ett stort utbud av anordnare skulle ge medborgarna större flexibilitet inför val av studier. Auktorisationsmodellen skulle även ge kommunerna möjlighet att revidera avtalen löpande utifrån behov som uppstår i verksamheterna.

Sedan auktorisationens införande finns idag andra utmaningar inom komvux, exempelvis:

- Antalet uba har blivit för många för att elevantalet i våra kommuner ska räcka till så att alla uba kan starta de klassrumsutbildningar som har funnits sökbara.
- Uba uppger att fler och fler elever har större stödbehov av olika slag som kan vara svåra att möta med distansutbildning och lättare att fånga upp i klassrumsundervisning.
- Ett för stort antal uba försvårar huvudmannens förutsättningar att genomföra kontinuerliga uppföljningar, samverkan samt kvalitetsdialoger.
- Andelen F-betyg och avbrott är högre i distansutbildning vilket medför högre kostnader för våra kommuner samt konsekvenser för elever som behöver läsa om ämnet för att få ett godkänt betyg.

Antalet uba skulle behöva minskas vilket inom nuvarande auktorisationssystem inte är möjligt där alla uba som uppfyller kraven måste auktoriseras. Därför föreslår styrgruppen i denna rapport att Vux 5 fasar ut högskoleförberedande ämnen ur auktorisationen och i stället övergår till att upphandla dessa inom en offentlig upphandling. Om en offentlig upphandling påbörjas under hösten 2026 bedöms nya avtal kunna träda i kraft så att utbildningar kan starta från och med hösten 2027.

## Offentlig upphandling som möjlig driftsform

Inom auktorisationssystemet för Vux 5 finns idag ingen möjlighet att begränsa antalet utbildningsanordnare. Detta har medfört en överetablering inom högskoleförberedande ämnesnivåer. Samtidigt har andelen anordnare som erbjuder klassrumsundervisning minskat vilket drabbar sökande som är i behov av den studieformen. Med ett mer begränsat antal anordnare skulle sannolikt fler ämnesnivåer kunna starta med större regelbundenhet.

Ett alternativ till nuvarande modell är offentlig upphandling. Det är en etablerad upphandlingsform som används av flera kommuner, bland annat Stockholms stad. Vux 5 har tidigare erfarenhet av denna modell. En offentlig upphandling kan möjliggöra en mer strategisk dimensionering av antalet utbildningsanordnare i relation till elevunderlaget, vilket kan bidra till att fler kurser startar och att klassrumsundervisning kan säkerställas.



Genom avtalsutformning finns även möjlighet att ställa krav som främjar etablering av klassrumsundervisning i våra kommuner. Ett mer begränsat antal anordnare kan dessutom skapa bättre förutsättningar för uppföljning och kvalitetsdialog. Se även Skolverkets rapport *Kommuners användning av kommunal vuxenutbildning på entreprenad*<sup>2</sup>, Skolinspektionens kvalitetsgranskning *Huvudmannens ansvarstagande för kvaliteten i utbildningar på entreprenad inom komvux på gymnasial nivå*<sup>3</sup> samt Skolinspektionens årsrapport för år 2025<sup>4</sup>.

## Klassrumsundervisning i geografisk närhet

Vux 5 saknar i dag tillräckligt antal klassrumsstarter i närområdet för att möta medborgarnas behov inom Vux 5. Genom en offentlig upphandling kan krav ställas som styr utbildningsanordnares etableringar och möjliggör fler verksamheter inom kommungränserna. Auktorisationsmodellen innebär osäkerhet för uba eftersom avtalen löper tills vidare och kan sägas upp med sex månaders varsel. Detta minskar incitamentet för utbildningsanordnare att investera i nya lokaler. En offentlig upphandling ger i stället tidsbestämda avtal och bättre ekonomiska förutsättningar.

## Ekonomi

Vid en övergång till en offentlig upphandling för högskoleförberedande ämnen ser inte styrgruppen att det skulle innebära någon ändring av nuvarande egna organisationer eller ökade administrativa kostnader.

Nuvarande prislista ger 20 procent i avdrag för F-betyg (icke godkänt) och det finns en risk att detta leder till betygsinflation. Vux 5 är det enda samverkanskluster i Stockholms län som har den modellen. I samband med en övergång till offentlig upphandling bör detta justeras så att vi ger samma ersättning för F-betyg som för betygen A-E.

Baserat på 2025 års volymer inom högskoleförberedande kurser har styrgruppen räknat på att kostnaden för de 20 procenten vi idag inte betalar för F-betyg är cirka 700 tkr – 1 mkr per kommun och år.

<sup>2</sup> <https://www.skolverket.se/getFile?file=13213>

<sup>3</sup> <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter/publikationer/kvalitetsgranskning/2025/huvudmannens-ansvarstagande-for-kvaliteten-i-utbildningar-pa-entreprenad-inom-komvux-pa-gymnasial-niva/>

<sup>4</sup> <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter/publikationer/regeringsrapporter/2026/arsrapport-2025/>